

QORAQALPOQ ADABIYOTINI O‘QITISH METODIKASINING BIRINCHI FAN DOKTORI

Xajiyeva Maksuda Sultanovna

*Urganch davlat universiteti “Ijtimoiy ish va falsafa” kafedrasini mudiri,
falsafa va pedagogika fanlari doktori, professor.*

*Ustoz – muallimsiz qolganda zamon,
Nodonlikdan qaro bo‘lardi zamon.
(Abdurahmon Jomiy)*

Ilm - ruh ozig‘i. Insoniyat ilm bilan haqiqiy saodatni qo‘lga kiritadi, uning sharofati bilan yuksaladi. Ilm ustozning sa‘y-harakati bilan egallanadi. Ustozlar bejizga payg‘ambarlarning merosxo‘rlari deb e‘zozlanmagan. Qur‘oni karimda o‘zi egallagan ilmni boshqalarga o‘rgatgan ustozlarning sha‘ni-sharafi naqadar ulug‘ligi haqida bunday marhamat qilinadi: “...Alloh sizlardan iymon keltirgan va ilm ato etilgan zotlarni baland daraja(martaba)larga ko‘tarur” (Mujodala surasi, 11-oyat). Har bir insonning o‘z tarbiyachilari (ota-onalari) bo‘lganidek, o‘z ustozlari ham bo‘ladi. Zero, inson hayotida ota-ona qatorida ustozning roli beqiyos katta va muhimdir. Ota-ona farzandga hayot baxsh etsa, ustoz unga ilm - bilim beradi. Insoniyat jamiyatining ilg‘or va yetakchi tomonlari nimalardan iborat ekanini, hayot taraqqiyotining bosh yo‘lini va kelajagi porloq kuchlarni nimalar tashkil etishini, hayotdan orqada qolmaslik uchun qaysi tomonga qarab yurish va nimalar qilish lozimligini, o‘svuvchi narsa nimayu, taraqqiyotga g‘ov narsa nima ekanini anglab olishga ko‘maklashadi.

Xalqimiz tomonidan “Ustoz ko‘rmagan shogird har tomonga yo‘rg‘alar”, “Qadring bilgan ustozingdan ayrilma” kabi maqol va hikmatli so‘zlarning yaratilishi bejiz emas, albatta. Insonning, xususan yosh avlodning turmushdan o‘z o‘rnini topishida ustozlarning o‘rni, xizmati buyuk bo‘lgani uchun ham ajdodlarimiz qadim-qadimdan buyon ustozlarni yuksak qadrlab, ularni tavob qilib keladi. Hatto, buyuk Sohibqiron Amir Temur bobomiz ham ustoziga cheksiz hurmat ko‘rsatgan. U “vafot etsam xokimni pirim, ustozim Said Baraka qabri poyiga qo‘yinglar”, – deb vasiyat qilgan.

Yana shunisi ham ma‘lumki, har kim ham haqiqiy ustoz bo‘lavermaydi. Ham dili pok, ham ishi va so‘zi pok ustoz bo‘lish uchun xudo bergan tug‘ma qobiliyatdan tashqari, tom ma‘noda halol, insonparvar bo‘lish, qiyinchiliklarga bardosh bera olish, og‘ir mehnatdan qochmaslik, igna bilan quduq qazishga chidash xislati va ko‘nikmasi ham bo‘lishi kerak. Ana shunday xislatli, shogirdlari uchun tom ma‘noda haqiqiy yo‘lchi yulduz bo‘lib, ularning yo‘lini yorita oladigan ustoz va murabbiylar nafaqat uzoq o‘tmishda balki bugun ham mavjuddir.

Biz ularni har qancha e'zozlamaylik va ulug'lamaylik baribir kamlik qiladi. Zero, Hazrat Navoiy aytganidek,

Haq yo'linda kim sanga bir harf o'qutmish ranj ila,
Aylamak bo'lmas ado oning haqin yuz ganj ila.

Bunday ustozlarning ona Vatan va xalq manfaati yo'lidagi zahmatli, fidokorona hamda beminnat xizmatlari bahosi yo'qdir. Shunday yuksak sharaftga munosib, ma'naviyat va ma'rifat bulog'i, tafakkur ziyosi va chin insoniy fazilatlarini bilan ko'plab shogirdlarining qalbidan joy ola olgan, ularga nafaqat Ustoz balki kezi kelganda mehribon ota, chin do'st, sirdosh bo'lgan ustozlarimizdan biri, pedagogika fanlari doktori, professor Yusupov Konisbay Abilovich dir.

Konisbay Abilovichni men uzoq yillardan buyon bilaman. Ustozning mamlakatimizda pedagogika ilmi taraqqiyoti, xalqimiz ma'naviyati, ma'rifati, tafakkurini yuksalishtirish yo'lida qilgan tinimsiz izlanishlari, fidokorona mehnatlari har qanday yuksak unvonga munosibdir.

Ustoz, Yusupov Konisbay Abilovich 1964-yil Qoraqalpog'iston Respublikasi, Chimboy tumanida tug'ilgan. 1986-yili Nukus davlat universiteti filologiya fakulteti qoraqalpoq tili va adabiyoti mutaxassisligi bo'yicha tamomlagan. Chimboy tumanidagi 15-maktab o'qituvchisi (1986-2003 yy), Qoraqalpoq davlat universiteti qoraqalpoq adabiyoti va folklori kafedrasida assistenti (2003-2006 yy.), Qoraqalpoq davlat universiteti doktoranti (2006-2009 yy.), Qoraqalpoq davlat universiteti adabiyot nazariyasi va adabiyot o'qitish metodikasi kafedrasida dotsenti (2009-2012 yy), Qoraqalpoq davlat universiteti adabiyot nazariyasi va adabiyot o'qitish metodikasi kafedrasida mudiri (2012-2015 yy.), Qoraqalpoq davlat universiteti qoraqalpoq tili va adabiyoti kafedrasida mudiri (2015-2016 yy.), Qoraqalpoq davlat universiteti qoraqalpoq adabiyoti kafedrasida mudiri (2017 y.), Qoraqalpoq davlat universiteti qoraqalpoq adabiyoti kafedrasida dotsenti (2017-2022 yy), Qoraqalpoq davlat universiteti qoraqalpoq adabiyoti kafedrasida professori (2022-2023 yy.) lavozimlarida faoliyat olib borgan. Bugungi kuni Qoraqalpoq davlat universiteti qoraqalpoq adabiyoti kafedrasida mudiri (2023-2024 yy.) lavozimida faoliyat olib boradi.

2003-yildan buyon filologiya fanlari nomzodi. Nomzodlik dissertatsiyasini 2002-yil 3-mayda Qoraqalpoq davlat universiteti qoshidagi D067.10.01 raqamli Ixtisoslashgan kengashida "Qoraqalpoq adabiyotida Aydos biy obrazi" mavzusida 10.01.02 – «Hozirgi milliy adabiyoti (qoraqalpoq adabiyoti)» ixtisosligi bo'yicha muvaffaqiyatli himoya qilgan. Nomzodlik diplomi O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasi tomonidan 2003-yil 22-mayda tasdiqlangan (2003-yil 22-may 94/1-son bayonnoma. Diplom 01. № 007691).

Qoraqalpoq davlat universiteti Ilmiy kengashining tavsiyasiga ko'ra 2012-yil 31-mayda O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasi tomonidan "Adabiyot nazariyasi va o'qitish metodikasi" ixtisosligi bo'yicha dotsent ilmiy

unvoniga tasdiqlangan. 2021-yildan buyon pedagogika fanlari doktori. Doktorlik dissertatsiyasini 2021-yil 6-avgustda Qoraqalpoq davlat universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.03/30.04.2021.Fil.20.01 raqamli Ilmiy kengashida «Akademik litseylarda qoraqalpoq adabiyotini o‘qitish metodikasi (tashkil etish shakllari, darsdan tashqari mashg‘ulotlar)» mavzusida 13.00.02 – «Talim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (filologiya fanlari)» ixtisosligi bo‘yicha muvaffaqiyatli himoya qilgan. Professorlik diplomi O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi tomonidan 2023 yil 1 aprelda tasdiqlangan

Yusupov Konisbay Abilovich muntazam halqaro konferentsiya va ilmiy seminarlarda, jumladan: 2018-2023 yillarda 2018-yilda Astana, 2020-yilda AQSh, 2020-yilda Kazan, 2021-yilda Berlin, 2021-yilda Portugaliya, 2021-yilda Shvetsiya, 2021-yilda Tokio, 2021-yilda Izrail, 2021-yilda Lissabon, 2021-yilda Madrid, 2021-yilda Ispaniya, 2021-yilda Kazan, 2021-yilda Parij, 2021-yilda Nukus, 2022-yilda Turkiya, 2022-yilda Nur-Sultan, 2022-yilda Rossiya, 2022-yilda Ispaniya, 2022-yilda Texas, USA, 2022-yilda Paris, France, 2022-yilda Nukus, 2023-yilda London, 2023-yilda Niderlandiya kabi davlatlarda ishtirok etib boradi.

Yusupov Konisbay Abilovich Qoraqalpoq davlat universiteti jamoasida katta obru va etiborga ega bo‘lib, samarali ilmiy va pedagogik faoliyat olib boradi. U ayni paytda oliy o‘quv yurti talabalari uchun yangi o‘quv va uslubiy qo‘llanmalar, ilmiy maqolalar tayyorlamoqda va tadqiqotchilarning ilmiy ishlariga rahbarlik va maslahatchilik qilmoqda. Konisbay Abilovichga tabiat tomonidan in‘om etilgan talant bu Ustoz orqali shogirdlariga, yosh avlodga taqdim qilingandir. Chunki ustoz bor bilimni, butun ilmni har bir shogirdiga erinmasdan tushintira oladi va ilm yo‘lida to‘g‘ri yo‘lni ko‘rsata oladi. Chunki, shogirdning unib o‘sishi, kelajakda qanday inson bo‘lishi birinchidan, uning ota-onasi, oilasiga bog‘liq bo‘lsa, ikkinchidan, uning yo‘lchi yulduzi, yo‘lboshchisi ustozlariga bog‘liqdir. Shunday ekan, kelajakda xalqning ma‘naviy boyligini yaratadigan iste‘dodli shogirdlarni ko‘z qorachig‘iday, gard yuqtirmay asrash, ularni har jihatdan qo‘llab-quvvatlash va qadrlash, kamol toptirish hayot taqozosidir. Shunday qilinsa, ularning ilhomiga ilhom, kuchiga kuch qo‘shiladi. Natijada ularning ijodiy mehnatlari yanada samarali va unumli bo‘ladi. Bu isbot talab qilmaydigan haqiqatdir. Ustozni, odamiylik, mehribonlik, mehnatsevarlik, tantilik, atrofidagi tanish va notanish kishilarga xolisona ko‘maklashish, madadkor bo‘lish, yaxshilik ustiga yaxshilik qilish, har kuni xayrli va savobli ishlarni bajarish singari ajoyib xislatlarini doimo his etib, ulardan bahra olganman. Hayotda saboq, ibrat va hikmat ko‘p. Asosiysi ana shularni o‘rganib, o‘zlashtirib olishda va ularga ixlos bilan amal qilishda, xalq manfaati va ona Vatan taraqqiyoti uchun halol xizmat qilishdadir. Zotan, bu sohada ilmning, ilmli bo‘lishda esa shogirdlarga ilm o‘rgatuvchi, saboq berib ibrat bo‘luvchi ustozimizning xizmati benihoya qimmatlidir. Professor R.Usmonov o‘zining “Saodatnoma” asarida quyidagilarni yozadi: “Ustoz yorug‘lik

manbaiga, shogird esa yoritiladigan maydonga o‘xshaydi. Manba maydonga qanchalik yaqinlashsa, maydon yorug‘lik nurlaridan ko‘proq bahramand bo‘ladi”. Darhaqiqat, ustoz aql binosini yangi ilm bilan to‘ldiruvchi zotdir.

Uztozimiz Konisbay Abilovich yaratgan boy ilmiy merosdan bahramand bo‘lish, ul zotning chin insoniy fazilatlaridan andoza, ibratli hayot yo‘lidan saboq olish shogirdlaringizni ilm-ma‘rifatning cho‘qqisi tomon yetaklaydi. Yoshlar doimo Siz va siz kabi ustozlarimizning ulug‘ ishlaridan g‘ururlanadilar hamda Siz bilan zamondosh bo‘lib, Sizga shogird bo‘lganlaridan faxrlanadilar.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Yusupov K.A. Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwdań ilimiy metodikalıq tiykarları. Monografiya. – Tashkent: NIF MSH, 2024. –154 b. UDK: 82 KBK: 83 Yu 91. ISBN: 978-9910-793-05-9.
2. Yusupov K.A. Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda ádebiy materiallardı tallaw metodikası. Monografiya. – Tashkent: METHODIST NASHRIYOTI, 2023. –120 b
3. Юсупов К.А. Академиялық лицейлерде қарақалпақ әдебиятын оқытыў методикасы. Монография. – Нөкис: Qaraqalpaqstan, 2019. – 7 б.т. – 112 б.
4. Yusupov K.A., Yusupov I.K. Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwda innovaciyalıq-pedagogikalıq texnologiyalar. Oqıw qollanba. – Tashkent: METHODIST NASHRIYOTI, 2023. – 148 b
5. Юсупов К.А. Академик лицейларда қарақалпақ адабиётини ўқитиш методикаси (педагогика фанлари доктори (DSc) диссертацияси автореферати). – Нөкис, «Miraziz Nukus», 2021. – 4 б.т – 66 бет.
6. Юсупов К.А. Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıw metodikası. Sabaqlıq. – Tashkent: Sano-standart, 2018. – 21 б.т. – 336 б.
7. Yusupov KA Arnawlı pánlerdi oqıtıw metodikası. sabaqlıq. – Tashkent: INNOVATSIYA-ZIYO, 2022. – 19 б.т. – 304 б.
8. Юсупов К.А. Кóркem shıǵarmalardıń mazmunıń úyreniw metodikası. Oqıw qollanba. – Tashkent: Yosh avlod matbaa, 2021. – 23,75 б.т. – 380 б.
9. Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıw texnologiyaları. Oqıw qollanba. – Tashkent: INNOVATSIYA-ZIYO, 2022. – 9.3 б.т. – 144 б.
10. Юсупов К.А. Qánigelik hám pedagogikalıq ámeliyat. Metodikalıq qollanba. – Nókis: Ilimpaz, 2021. – 3.75 б.т. – 60 б.
11. Юсупов К.А. Ш.Сейтов прозасын таллаў усыллары. Metodikalıq qollanba. – Нөкис, «Miraziz Nukus», 2017. – 4 б.т. – 64 бет.
12. Юсупов К.А. Академиялық лицейлерде қарақалпақ әдебиятын сабақтан тыс жұмыслар арқалы үйрениўдиң илимий методикалық мәселелери. Metodikalıq qollanba. – Nókis: Miraziz Nukus, 2018. – 5 б.т. – 80 б.
13. Юсупов К.А. Қәнигелик пәнди оқытыўда инновацион технология. – Nókis: Miraziz Nukus, 2015. – 6 б.т. – 96 бет.
14. Konis A. Yusupov. Studying Forms of Teaching Karakalpak Poetry at Academic Lyceums. Eastern European Scientific Journal. Germany. Ausgabe, 3-2018. 72-75.
15. Konis A. Yusupov. Studying Karakalpak Poetry in Academic Lyceums by Various Methods in Class. Eastern European Scientific Journal. Germany. 1-2019. 83-85.
16. Yusupov K.A. Scientific and theoretical foundations of teaching Karakalpak literature at academic lyceums // Journal of Critical Reviews. – Vol 7, Issue 7, 2020. №1. P.P. 349-354
17. Повышение интереса учащихся к литературе на основе анализа художественных произведений. «Наука и Общество» журнал, №2 2018, стр.32-34.
18. Юсупов К.А. Изучение внеаудиторных работ по каракалпакской литературе в академических лицеях «Наука и Общество» журнал, №3 2018, стр.36-38.
19. Yusupov K.A. Curricula for teaching karakalpak literature. // Academicia: An International Multidisciplinary Research Journal <https://saarj.com>. Academicia ISSN: 2249-7137 Vol. 11, Issue 5, May 2021, Стр. 1069-1074. Impact Factor: SJIF 2021 = 7.492
20. Yusupov K.A. Scientific and methodological problems of studying karakalpak literature. // Asian Journal of Multidimensional Research (AJMR) <https://www.tarj.in>. ISSN: 2278-4853 Vol 10, Issue 5, May, 2021. Стр. 585-590. Impact Factor: SJIF 2021 = 7.699. 10.5958/2278-4853.2021.00451.1

21. Юсупов К.А. Изучение творчества Чингиза Айтматова в академических лицеях // *Til va adabiyot ta'limi*. – Тошкент, 2021. – №7. – стр. 52-53 (13.00.00. №8).
22. Юсупов К.А. Актуальные вопросы преподавания каракалпакской литературы в академических лицеях / *Литература и художественная культура тюркских народов в контексте восток-запад*. Материалы Международной научно-практической онлайн-конференции Казань, 22-25-октября 2020 г. Стр.352-355.
23. Юсупов К.А. Изучение лирики Усербай Алеёва / *Литература и художественная культура тюркских народов в контексте восток-запад*. Материалы Международной научно-практической онлайн-конференции Казань, 22-25-октября 2020 г. Стр.348-351.
24. Юсупов К.А. Академиялык лицейлерде шайыр лирикасын үйрениў. // *Илм-фан ва таълимнинг ривожланиш истикболлари*. Республика илмий конференцияси тўплами. – Тошкент: www.openscience.uz, 25 сентябрь 2020 йил. – №6. – Б. 25-28.
25. Юсупов К.А. Научно-методических основы преподавания каракалпакской литературы. *International Scientific Journal Theoretical & Applied Science* p-ISSN: 2308-4944 (print) e- ISSN:2409-0085 (online) Year: 2021 Issue: 11. Pp. 362-371. <http://T.Science.org>.
26. Юсупов К.А. Педагог шайыр лирикасы ҳам тәлим-тәрбия мәселелери // *Илим ha'm ja'miyet*. Нукус давлат педагогика институти журналы. – Нукус, 2021. №4. Б. 100-102.
27. Юсупов К.А. Өсербай Әлеёвтың лирикасын үйрениў. «Әмиўдәрья», 2021, – №4, Б. 63-68.
28. Юсупов К.А. Әбдимурат Атажановтың дәретиўшилиқ устаханасы. «Әмиўдәрья» журналы, №5, 2018, 68-75.
29. Юсупов К.А. Академиялык лицейлерде Ө.Хожаниязов дәретиўшилигин үйрениў // *Илим ha'm ja'miyet*. Нукус давлат педагогика институти журналы. – Нукус, 2020. – №1. – Б. 32-35.
30. Юсупов К.А. Развитие устной культуры учащихся на уроках литературы // *Til va adabiyot ta'limi*. – Тошкент, 2022. – №1. – Б. 70-71
31. Yusupov K.A. Umumiy o'rta ta'lim maktablarida qoraqalpoq adabiyotini o'qitish masalalari // *Til va adabiyot ta'limi*. – Тошкент, 2022. – №2. – Б. 17-18
32. Yusupov K.A. Teaching students the methods of artistic depiction in Karakalpak prose. // *Journal of Hunan University (Natural Sciences)*. Vol. 49. No. 04. April 2022. Page - 590-603.
33. Yusupov K.A. Methods of selection of Karakalpak Novels. // *Journal of Positive School Psychology*. (Scopus) Volume. 6, No. 4 (2022). Page - 26-30. ISSN: 7152-7159.
34. Yusupov K.A. Learning Discussing the Epic Novels. // *Eurasian Journal of Learning and Academic Teaching*. Volume 7 I March 2022. Page - 26-30. ISSN: 2795-739X.
35. Юсупов К.А. Обучение основам письменной речи учащихся. // «*PEDAGOGS*» international research journal. Volume-7, Issue-1, April-2022. – Стр. 176-181.
36. Yusupov K.A. Theoretical foundations of teaching Karakalpak literature. // *GALAXY international interdisciplinary research journal (GIIRJ)*. ISSN (E): 2347-6915. Vol. 10, Issue 5. (2022). PP. 210-216.
37. Юсупов К.А. Әдебияттанўда салмақлы орны бар алым. ҚМУ хабаршысы, №1, 2015, 132-136.
38. Юсупов К.А. Ш.Сейтов прозасында пейзаж ҳам қахарман образын үйрениў мәселелери. ҚМУ хабаршысы, №2, 2015, 92-96.
39. Юсупов К.А. Изучение произведений писателя на уроках литературы // *Международный научно-образовательный журнал «Образование и наука в XXI веке»*. Выпуск №26 (том 4), май, 2022. – Стр. 196-201.
40. Yusupov K.A. Methodologu for analyzing lyrical works in literature lessons. // *Miasto Przysztości*. (Impact Factor: 9.2). Vol. 26 (2022). Page - 200-208. ISSN: 2544-980X.
41. Юсупов К.А. Изучение творчества С.Мажитова в школе. // *V Международный журнал научных исследований «Научный импульс»*. Выпуск №1, 30 август, 2022. – Стр. 44-50.
42. Yusupov K.A. Methods of Teaching the Works of O.Satbaev in Schools. // *Journal of intellectual property and human rights*. Vol. 01 Issue. September - 2022. Page – 44-53. ISSN: 2720-6882.
43. Yusupov K.A., Jiemuratova A.S. Development of Oral and Written Speech of Students in Schools. // *Journal of intellectual property and human rights*. Vol. 01 Issue. September - 2022. Page – 56-66.
44. Юсупов К.А. Образ Айдос бия в каракалпакской литературе. // *I International science conference on multidisciplinary research, Abstracts of International Scientific and Practical Conference*. Berlin, Germany January 19-21, 2021, стр. 766-769
45. Юсупов К.А. Изучение в современной каракалпакской лирике. / *III International science conference on e-learning and education, Abstracts of III International Scientific and Practical Conference*. Lisbon, Portugal February 2-5, 2021, стр. 349-353.

46. Юсупов К.А. Изучение творчество Казакбай Юлдашева /V Международная научно-практическая конференция по новым тенденциям в науке и образовании «Theoretical and scientific bases of scieetific thought», 16-19 февраля, 2021 г., Рим, Италия, стр. 503-508.
47. Юсупов К.А. Академиялық лицейлерде А.Атажановтың прозасын үйрениў. /VI Международная научно-практическая конференция по фундаментальным наукам, искусству, бизнесу и образованию, интернет-технологиями и обществу. 23-26 февраля, 2021 г., Стокгольм, Швеция, стр. 443-448.
48. Юсупов К.А. Академиялық лицейлерде Аббаз Дабылов лирикасын оқытыў технологиялары. /VI Международная научно-практическая конференция по фундаментальным наукам, искусству, бизнесу и образованию, интернет-технологиями и обществу. 23-26 февраля, 2021 г., Стокгольм, Швеция, стр. 431-432.
49. Юсупов К.А. Юсупов И.К. Лирикалық шығармаларды оқытыў методикасы. /VI Международная научно-практическая конференция по фундаментальным наукам, искусству, бизнесу и образованию, интернет-технологиями и обществу. 23-26 февраля, 2021 г., Стокгольм, Швеция, стр. 469-474.
50. Юсупов К.А. Изучение литературных жанров. / VIII Международная научно-практическая конференция «Problems and tasks of modernity and approaches to their solution», 02-05 марта, 2021 г., Токио, Япония, стр. 198-203.
51. Юсупов К.А. Изучение творчества Аденбая Тажимуратова в академических лицеях. /IX Международная научно-практическая конференция «Innovative technologies in science and education», 04-06 марта, 2021 г., Израил, стр. 226-232.
52. Юсупов К.А. Изучение произведения писателя в академических лицеях. // IX Международная научно-практическая конференция «Innovative technologies in science and education», 04-06 марта, 2021 г., Иерусалим, Израил, стр. 233-238.
53. Юсупов К.А. Изучение творчества Кали Жуманиязова в академических лицеях. /IX Международная научно-практическая конференция «Innovative technologies in science and education», 04-06 марта, 2021 г., Израил, стр. 239-243.
54. Юсупов К.А. Изучение творчества Конысбай Камалова в академических лицеях. // IX Международная научно-практическая конференция «Innovative technologies in science and education», 04-06 марта, 2021 г., Иерусалим, Израил, стр. 250-256.
55. Юсупов К.А. Изучение произведения Мамбеталы Кайыпова в академических лицеях. // IX Международная научно-практическая конференция «Innovative technologies in science and education», 04-06 марта, 2021 г., Израил, стр. 257-264.
56. Юсупов К.А. Изучать разборы эпических произведений в академических лицеях. /X Международная научно-практическая конференция «Topical issues, achievements and innovations of fundamental and applied sciences», 09-12 марта, 2021 г., Лиссабон.
57. Юсупов К.А. Академиялық лицейлерде көркем шығармаларды оқытыў технологиялары. /X Международная научно-практическая конференция «Topical issues, achievements and innovations of fundamental and applied sciences», 09-марта, 2021 г., Лиссабон: стр.237-242
58. Юсупов К.А. Драмалық шығармаларды оқытыў усуллары. /X Международная научно-практическая конференция «Topical issues, achievements and innovations of fundamental and applied sciences», 09-12 марта, 2021 г., Лиссабон, Португалия: стр. 243-248.
59. Юсупов К.А. Изучение лирика Кунхожа в академических лицеях. /XIII Международная научно-практическая конференция «Development of modern science: theory, methodology, practice», 18-19 марта, 2021 г., Мадрид, Испания: стр. 160-165.
60. Юсупов К.А. Жазыўшылардың дәретіўшилиқ психологиясы. / XIII Международная научно-практическая конференция «Development of modern science: theory, methodology, practice», 18-19 марта, 2021 г., Мадрид, Испания: – стр. 180-185.
61. Юсупов К.А. Использование современных педагогических технологий в преподавании каракалпакской литературы /Материалы Международной научно-практической конференции. «Татарская литература и культура в контексте взаимодействия национальных литератур и искусств». Казанский федеральный университет, 26-марта, 2021 г. стр.356-362.
62. Юсупов К.А. Изучение творчества Сапа Матчанова. /XV Международная научно-практическая конференция «The world science of modernity. Problems and prospects of development», 25-26 марта, 2021 г., Париж, Франция: стр. 170-175.

63. Юсупов К.А. Инновационные технологии в обучении каракалпакской литературе /Материалы Международной научно-практической конференции. «Татарская поэзия и культура второй половины XX начала XXI века». Казань, 26- апреля, 2021 г. Стр.341-346.
64. Юсупов К.А. Т.Қайыпбергенновтың «Айдос баба» (Мың тиллаға баҳаланған гелле) драмасын таллау усыллары / «Түркий халықлары фольлоры хәм әдебияты тарийхы изертлениўиниң әхмийетли мәселелери» атамасындағы online халықаралық илимий-теориялық конференция материаллары топلامы. – Нөкис: НМПИ баспасы, 2021 (27-28-май), – 245-248-бб.
65. Юсупов К.А. Карақалпақ прозасында миллий психологияның сәўлелениўи. /«Түркий филологияның әхмийетли мәселелери» атамасындағы халықаралық илимий-теориялық конференция материаллар топلامы. Нөкис, «Қарақалпақстан», 2021, 113-118-бб.
66. Юсупов К.А. Развитие литературной речи и письменного языка учащихся на уроках литературы. “Models and methods for increasing the efficiency of innovative research” a collection scientific works of the international scientific conference (11 Desember, 2021) – Berlin: Copenhagen, 2021. ISSUE– p. 161-165.
67. Юсупов К.А. Қосық теориясын арнаўлы изертлеўши алым.. /Инсан қәдири – инсанлар қәлбинде. (илимий, илимий-публицистикалық хәм публицистикалық мақалалар топلامы. – Нөкис: Қарақалпақстан, 2022, –151-159- бб.
68. Юсупов К.А. Анализ методика художественного произведения /Сборник материалов Международную научно-практическую конференцию посвященной 60 – летию кафедры «Педагогика» на тему: «Современное общество и педагогическое образование». Казакстан, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия университети. 22-апреля, 2022 г Стр.268-271.
69. Юсупов К.А. Ádebiyat sabaqlarında oqıwshılardıń dóretiwshilik kompetenciyasın rawajlandırıw. /The and analytical aspects of recent research: International scientific-online conference, Part 1, Issue 5: May 31st 2022. Turkiya, Istanbul: pp. 104-109.
70. Юсупов К. Академиялық лицейлерде жазыўшылар дәретиўшилигин үйрениў / Ўзбекистонда илмий-амалий тадқиқотлар. Республика 15-қўп тармақли илмий масофавий онлайн конференция материаллари тўплами. – Тошкент: Tadqiqot, 30 апрел 2020 йил. – Б. 228-230.
71. Юсупов К.А. Академик лицейларда адабиёт дарсларини ўқитиш технологиялари / Илм-фан ва таълимнинг ривожланиш истикболлари. Республика илмий биринчи конференцияси тўплами. – Тошкент: www.openscience.uz, 27 апрел 2020 йил. – №1. (2-қисм). – Б. 25-28.
72. Юсупов К.А. Академиялық лицейлерде лирикалық шығармаларды таллау // Қарақалпақ давлат университети ахборотномаси. – Нукус, 2020. – №1. – Б. 181-184
73. Юсупов К.А. Академиялық лицейлерде драмалық шығармаларды интерактив технологиялар менен оқытыў // Муғаллим хәм үзликсиз билимлендириў. – Нөкис, 2019. – №6/1. – Б. 4-8
74. Юсупов К.А. Конысбай Камалов дәретиўшилигин үйрениўдиң гейпара мәселелери// Пим ha'm ja'miyet. Нукус давлат педагогика институту журналы. Нукус, 2019. №4. – Б. 94-98
75. Юсупов К.А. Эпик асарларини ўрганиш усуллари. / в конференция и публикацию статьи в сборнике «Международная конференция академических наук », 25- сентябрь, 2022. Россия. Стр. 115-126. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7111598>.
76. Юсупов К.А. Изучение лирических произведений на уроках литературы. /Spain International scientific-online conference: “Solution of social problems in management and economy” Part 1, Issue 2: September 20, 2022. Spain, Испания: pp. 21-26.
77. Юсупов К.А. Халмурат Сапаров дәретиўшилиқ жолы. «Әмиўдәрья» журналы, Нөкис, 1996. 3-4- саны, 54-60.
78. Юсупов К.А. Бердақ шығармаларын үйрениў усыллары. «Қарақалпақстан муғаллими» журналы, Нөкис, 1996. 1-2-саны, 12-15.
79. Юсупов К.А. Оқыўшыларымыз пикир айтады. «Әмиўдәрья» журналы, Нөкис, 2000. 3-саны.
80. Юсупов К.А. «Айдос бий» дәстаны хәм тарийх. Әмиўдәрья ж, Нөкис, 2000. № 6,110-115.
81. Юсупов К.А. Хәзирги дәўир хәм Бердақ шайыр мийрасына көз қарас. «Әмиўдәрья» журналы, Нөкис, 2001. 2-саны, 126-128.
82. Юсупов К.А. Хәзирги дәўир карақалпақ әдебиятында Айдос бий образы. ӨзРИАҚҚБ «Хабаршысы» журналы, Нөкис, 2001. 5-саны, 130-131.
83. Юсупов К.А. Хәзирги дәўир карақалпақ әдебиятында Айдос бий образының өзгешеликлери. ӨзРИАҚҚБ «Хабаршысы» журналы, Нөкис, 2001. 6-саны, 138-139.
84. Юсупов К.А. «Шырашылар» романының көркем психологизми. «Әмиўдәрья» журналы, Нөкис, 2006. 6-саны, 112-115.

85. Юсупов К.А. XX әсирдеги қарақалпақ прозасында көркем психологизм мәселелери. «Мұғаллим хәм үзликсиз билимлендириў» журналы, 2007, 4-саны, 11-15 бб.
86. Юсупов К.А. Ишки монолог хәм шеберлик. Әмиўдәрья ж, Нөкис 2008. №1, 113-116 бб..
87. Юсупов К.А. Лирикалық прозада көркем психологизм. «Әмиўдәрья» журналы, Нөкис 2008. 2-саны, 124-127.
88. Юсупов К.А. Жазыўшылардың дәретиўшилиқ шеберлигин үйрениў методикасы. ҚМУ хабаршысы, 2009, 3-4-санлар, 126-129.
89. Юсупов К.А. И.Юсуповтың «Ұатан топырағы» шығармасының мазмунын үйрениў. ҚМУ хабаршысы, 2009, 3-4-саны, 46-49.
90. Юсупов К.А. Қарақалпақ әдебиятын интерактив методлар менен оқытыў усыллары. ҚМУ хабаршысы, 2011, 1-2-саны, 58-60.
91. Юсупов К.А. Қарақалпақ лирикасын изертлеўши алымның дәретиўшилигин үйрениў. «Мұғаллим хәм үзликсиз билимлендириў» журналы, 2012, 1-саны, 3-8.
92. Юсупов К.А. Академиялық лицейлерде И.Юсупов дәретиўшилигин лекция түрлері менен үйрениў усыллары. ҚМУ хабаршысы, 2012, 3-4-санлар, 30-32.
93. Юсупов К.А. Жазыўшылар дәретиўшилигин үйрениў усыллары. «Әмиўдәрья» журналы, Нөкис 2012. 4-саны, 115-118.
94. Юсупов К.А. Қонысбай Камалов-қарақалпақ прозасын изертлеўши алым. «Әмиўдәрья» журналы, 2014, 1-саны, 82-91.
95. Юсупов К.А. Әдилбай Қожықбаев-қарақалпақ әдебиятын изертлеўши. «Әмиўдәрья» журналы, 2014, 6-саны, 123-128.
96. Юсупов К.А. Әдебиятты оқытыўдың усыллары. «Еркин Қарақалпақстан» газетасы, 1992, 28-февраль, №199-200 (16119)
97. Юсупов К.А. Қарақалпақ әдебиятында муҳаббат жыршысы. «Қарақалпақстан жаслары» газетасы, 1993, 27-март.
98. Юсупов К.А. Еркин қосық-қарақалпақ поэзиясында жаналық па? «Шымбай ҳаўазы» газетасы, 1991, 27-декабрь, №104 (7030).
99. Юсупов К.А. Әдебияттануў илиминің жан күйери еди... Илим хәм әдебияттың машақатлы жолларында. (илимий-әдебий хәм еске түсириўлер), Нөкис, 2012, 70-73.
100. Юсупов К.А.. Кәсип өнер коллежлеринде Т.Қайыпбергеновтың «Көздің қарашығы» романын үйрениў усыллары. Илимий топлам (Магистрантлар ушын), Нөкис-2012.Б. 93-94.
101. Юсупов К.А. Т.Қайыпбергеновтың «Қарақалпақ қызы» романында пейзаж хәм қахарман образы. Хәзирги филология илимлеринің әҳмийетли мәселелери. (Республикалық илимий-теориялық конференциясы мақалалар топламы, 1-бөлим), 2013жылы, 76-80.
102. Юсупов К.А.Айдос деген уллы кисі. Бердақ миллий мәдениятымыздың байтереги. (Илимий топлам, Нөкис, «Билим», 2013, 24-26.)
103. Юсупов К.А. Әдилбай Қожықбаев-қарақалпақ әдебиятын изертлеўши. «Әдебиятшы - алым хәм устаз» ҚМУ, Нөкис, 2014, 125-133.
104. Юсупов К.А. Әжинияз шайырдың лирикасын оқытыўда интерактив методлардың қолланылыўы. «Қарақалпақ әдебиятының жарық жұлдызлары». (Илимий мақалалар топламы). Нөкис, «Қарақалпақстан», 2015, 42-46.
105. Юсупов К.А. Т.Қайыпбергеновтың «Тәнхә өзиңе мәлим сыр» повестинде қахарман образын жасаў усылы. «Қарақалпақ әдебиятының жарық жұлдызлары». (Илимий мақалалар топламы). Нөкис, «Қарақалпақстан», 2015, 42-46.
106. Юсупов К.А. Ғәрезсизлик дәўирде Бердақ дәретиўшилигинің үйренилиўи. «Бердақ-классикалық әдебиятымыздың бийик шыңы» атамасындағы республикалық илимий-теориялық конференция материаллары топламы. ҚМУ, Нөкис, 2017.
107. Юсупов К.А. Ғәрезсизлик дәўирде Бердақ дәретиўшилигин үйрениў. «Классикалық әдебияты жәмийеттеги манаўий жаңаланыў мәселелери» атамасындағы халық аралық илимий-конференция материаллары топламы., Нөкис, «Илим», 2017, 49-51.
108. Юсупов К.А. Ғәрезсизлик дәўириндеги қарақалпақ әдебиятын оқытыўда ушырасатуғын айырым мәселелер. Филологик тадқиқотлар-VII. Нөкис, 2016, 138-140.
109. Юсупов К.А. Содержание и способы изучения внеклассных работ по каракалпакской литературе в академических лицеях. (Международная научно-практическая конференция «Фундаментальные научных исследования».) Астана, 2018.стр.116-122.

110. Юсупов К.А. Академиялық лицей оқыушыларына К.Мәмбетов повестьлеріндегі образларды үйретіу ұсыллары // Уллы устаз ҳаққында сөз. Илимий ҳәм публицистикалық мақалалар топламы. – Нөкис: Miraziz Nukus, 2020. – Б. 175-181.
111. Юсупов К.А. Фантастикалық романды таллау ұсыллары. / International scientific –online conference: Intellectual education techological solutions and innovative digital tools. Netherlands conference. January, 2023. - pp. 10-19.
112. Юсупов К.А. Изучение в современной каракалпакской прозы / “England” modern rpsychology and pedagogy: problems and solution. Vol. 11 No.1 (2023): London conference: January, 2023. - pp. 5-14.
113. Юсупов К.А. Изучение лирических произведений в школе // Международный научно-образовательном электронном журнале «Лучшие интеллектуальные исследования». – Москва: Том-1, часть 8. 10-27- 2023 г. – Стр. 44-52.
114. Yusupov K.A. Scientific theoretical bases of discussing the significant orks. Science and innovation international scientific journal volume 2 issu 9 september. UIF-2022: 8.2/ ISSN: 2181-3337. Page-81-91
115. Юсупов К.А. Методов обучения лирика Ж.Аймурзаева в школе // Международный научный журнал «Научный импульс». – Москва: №14 (100), часть 1. , 2023 г. – стр. 218-230.
116. Yusupov K.A., SCIENTIFIC AND THEORETICAL ASPECTS OF TEACHING KARAKALPAK FOLKLORE WORKS IN THE SENIOR CLASSES. . “American juornal of Public Diplomacy and International Studies. www.grnjournal.us (AJPDIS global research Network), Volume 01, Issue 08, 2023 ISSN (E): 2993-2157, SJIF 2023=7.49. Page-20-25.
117. Yusupov K.A. Teaching methods of literary works in Karakalpak literature . “American juornal of Science on Internation and Human Development . www.grnjournal.us (AJPDIS global research Network), Volume 01, Issue 08, 2023 ISSN (E): 2993-2750, SJIF 2023=7.49. Page-55-60.
118. Yusupov K.A. Scientific and methodological problems of studying Karakalpak literature at schools through extracurricular activities. “Best juornal of Internation in science, research and Development. Volume 2, Issue: 10,2023 ISSN:2835-3579, New York. Page- 317-325.
119. Yusupov K.A. Joqarı klasslarda “Alpamis” dāstanın oqıtıwda interaktiv texnologiyalar // Международный современный научно-практический журнал «Новости образование: Исследование в XXI веке». – Москва: №14 (100), часть 1. Октября, 2023 г. – Стр. 194-205.
120. Юсупов К.А. Академиялық лицейлерде Т.Қабуловтың өмири ҳәм лирикасын үйрениу // Пим ha’m ja’miyet. Нукус давлат педагогика институти журналы. – Нукус, 2020. – №1. – Б. 106-110
121. Юсупов К.А. Академиялық лицейлерде Т.Қайыпбергенов дөретиушилигин оқытуу методикасы // Пим ha’m ja’miyet. Нукус давлат педагогика институти журналы. – Нукус, 2020. – №2. – Б. 100-103
122. Yusupov K.A. Problems of Teaching Korakalpok literature // Central asian journal of literature, philosophy and culture. Vol. 03 Issue: 10 - 2022. Page – 75-85. eISSN: 2660-6828.
123. Yusupov K.A. Methodologu for analyzing iyrical works in literature lessons. // Miasto Przysztoǳci. (**Impact Factor: 9.2**). Vol. 26 (2022). Page - 200-208. ISSN: 2544-980X.
124. Юсупов К.А. Изучение художественных произведений в академических лицаех // Til va adabiyot ta’limi. – Тошкент, 2021. – №3. – стр. 78-80.
125. Yusupov K.A. Problems of artistic psychologism in Karakalpak prose. Philosophical Readings XIII.4 (2021), pp.2054-2060.2054 10.5281/zenodo.5584439. Info@philosophicalredings.org
126. Yusupov K.A. Joqarı klasslarda xalıq awızeki dāstanların oqıtıwda interaktiv texnologiyalar // Международный современный научно-практический журнал «Новости образование: Исследование в XXI веке». – Москва: №14 (100), часть 1. Октября, 2023 г. – Стр. 206-217.
127. Yusupov K.A. Dógerek jumısların úyreniw usılları // Международный научный журнал «Научный Фокус». – Москва: Том 1, №7 (2023), часть 1. ноября , 2023 г. – Стр. 33-35.
128. Yusupov K.A. Technologiyes for teaching karakalpak literature. // Til va adabiyot ta’limi. – Тошкент, 2024. – №2. – Б. 16-18. (13.00.00. №8).
129. Yusupov K.A. KÖRKEM ŞYFARMAJARDY TALLAŪ. Journal of new century innovations. (WSRjournal.com), Volume - 5, Issue - 6. May, (2024). PP. – 113-122.
130. Юсупов К.А. Мәмбеталы Қайыпов дөретиушилигин үйрениу технологиялары. / Proceedings of International Conference on Modern Science and Scientific Hosted online from Paris? France conference. May, 2024. ISSN: 2835-3730. - pp. 268-263.
131. Юсупов К.А. К.Мәмбетовтың «Посқан ел» дилогиясында XV-XVI әсирдеги тарийхый қахарман образларының жасалыуы. / «Алтын Орда ҳәм каракалпақлар: тарийх, археология, тил, әдебият, фольклор мәселелери» атамасындағы республикалық илимий-әмелий конференция материаллары. – Нөкис, 28-июнь 2024-жыл. – 105-111-бетлер.

132. Юсупов К.А. Оразбай Сәтбаев лирикасын таллау. /«Қарақалпақ филологиясының мәселелери» атамасындағы республикалық илимий-әмелий конференция мақалалар топламы. – Нөкіс: Илим, 2024. – 16-20-бетлер
133. Юсупов К.А. А.Пирназаров – қарақалпақ әдебияты тарихын изертлеушілердің бири. /«Қарақалпақ филологиясының мәселелери» атамасындағы республикалық илимий-әмелий конференция мақалалар топламы. – Нөкіс: Илим, 2024. – 20-24-бетлер
134. Юсупов К.А. К.Каримовтың «Уллы дашт бөрилери» романында тарихый шынлықтың сүүретлениуі. /«Қарақалпақ филологиясының мәселелери» атамасындағы республикалық илимий-әмелий конференция мақалалар топламы. – Нөкіс: Илим, 2024. – 24-27 -бетлер